

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาคุณภาพของมนุษย์นับ เป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ เพราะ มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่งกว่าทรัพยากรธรรมชาติใด ๆ ดังนั้นในเวลาหลายปีที่ผ่านมาประเทศในกลุ่มที่กำลังพัฒนาทั้งหลายซึ่งรวมทั้งประเทศไทยด้วย จึงได้มีแนวความคิดเรื่องการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ เกิดขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการยกระดับคุณภาพชีวิต (Quality of Life) ทั้งนี้เพราะต่างก็สังเกตเห็นแล้วว่าแม้ประเทศนั้น ๆ มีทรัพยากรธรรมชาติจำกัด แต่ถ้าคนหรือพลเมืองของประเทศนั้นมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีการศึกษา ประเทศชาติก็ย่อมมีความเจริญก้าวหน้า และในทำนองเดียวกันถ้าประเทศใดมีพลเมืองที่ไม่มีคุณภาพ มีการศึกษาที่ไม่ดี แม้มีทรัพยากรธรรมชาติอย่างอุดมสมบูรณ์เพียงใด ก็ยังไม่สามารถทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่เป็นประโยชน์ในการสร้างความเจริญก้าวหน้าแก่ประเทศได้¹ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าคุณภาพของคนนับ เป็นสิ่งสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ และเป็นที่ยอมรับของมนุษย์ทุกทุกนาม² ประเทศไทยซึ่งนับว่าเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ดีมากที่สุดประเทศหนึ่ง ฉะนั้นหากเราได้พัฒนาคนของเราให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ของประเทศก็ย่อมเกิดขึ้น

ประเทศไทยได้เริ่มมีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีแบบแผนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 โดยรัฐได้กำหนดให้มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติขึ้นมา เป็น

¹ ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา, "การศึกษากับการพัฒนาคุณภาพชีวิต," วารสารเศรษฐศาสตร์ 12 (กรกฎาคม-กันยายน 2526) : 1

² อุ่นตา นพคุณ, และคณะ, รายงานการวิจัยเรื่องคุณลักษณะของประชากรในกรุงเทพมหานครตามเป้าหมายทางการศึกษา : สภาพปัจจุบันและแนวโน้ม (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526), หน้า 1-2.

ระยะติดต่อกันทุก ๆ 5 ปี เพื่อใช้เป็นกรอบนำในการระดมและจัดสรรทรัพยากร เศรษฐกิจ, กำลังเงิน กำลังคน และระบบงานของรัฐ แต่ผลจากการพัฒนาและความเจริญที่ผ่านมาใน 4 แผนคือแผนพัฒนาฉบับที่ 1-4 ได้เกิดขึ้นเฉพาะบางบริเวณหรือในพื้นที่บางส่วนของประเทศ เท่านั้น การพัฒนามิได้กระจายไปอย่างทั่วถึง ทั้งนี้เพราะยังมีพื้นที่และประชาชนอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาที่ผ่านมา ยังมีความเป็นอยู่ที่ล้าหลัง มีฐานะยากจนอยู่อย่างเห็นได้ชัดเพราะขาดคุณภาพทั้งในสุขภาพทางกาย สติปัญญา และความสามารถทางการประกอบอาชีพ ซึ่งถ้าหากปล่อยให้สภาพการณ์เช่นนี้มีอยู่ต่อไปก็ย่อมเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศได้อย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยง¹ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่องและผลจากความผิดพลาดของการพัฒนาในอดีตที่ไม่ได้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา (People Participation) และให้สามารถพึ่งตนเองได้ (Self reliance) อีกทั้งยังไม่ได้กำหนดเป้าหมายและแนวทางในการพัฒนาไว้ให้เด่นชัด ทั้ง ๆ ที่การพัฒนาโดยตัวของมันเองแล้ว ควรจะเป็นกระบวนการที่ทำให้สมาชิกทั้งหมดของสังคมมีความเป็นอยู่ดีขึ้นโดยเท่าเทียมกัน ความเจริญเพียงบางส่วนที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเจ็บปวด ความทุกข์ยากของคนอีกส่วนหนึ่งนั้น จะเรียกว่าการพัฒนาไม่ได้² และเนื่องจากยุทธศาสตร์การพัฒนาดังกล่าวต้องมีพื้นฐานอยู่ที่การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม "ผู้คนที่เราต้องการพัฒนา"³ ดังนั้น เพื่อเป็นการให้การพัฒนาเป็นไปตามเป้าประสงค์ การพัฒนา

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529 (กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2525), หน้า 2-8.

² สมพร แสงชัย, "แนวทางใหม่ในการพัฒนาประเทศ : การพัฒนาคุณภาพขั้นพื้นฐานของชีวิตมนุษย์," รัฐศาสตร์สาร 4 (พฤศจิกายน 2520) : 28-30.

³ นิโคลาส เบนเนท, "นิโคลาส เบนเนท กับการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต," แปลโดย แมน สารรัตน์ วารสารเศรษฐศาสตร์ 12 (กรกฎาคม-กันยายน 2526) : 119.

แนวใหม่จึงต้องการให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและสามารถพึ่งตนเองได้อย่างแท้จริง โครงการพัฒนาสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้กำหนดแนวทางและ เป้าหมายในการพัฒนา โดยการนำเอาความจำเป็นพื้นฐาน (Basic Needs) มาใช้เป็นเครื่องมือในการดึงให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมและเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมสำหรับประเทศไทย ทั้งนี้ เพราะความจำเป็นพื้นฐานจะเป็นกรอบ ในการช่วยกำหนดความคิดให้ประชาชน ได้ค้นหาและตระหนักในปัญหาและความต้องการของ ตัวเอง ว่ามีความประสงค์ที่จะต้องการปรับปรุงหรือต้องการอะไรอีกบ้าง อีกทั้งได้เป็นผู้ร่วม เสนอความคิดในการปรับปรุงและมีบทบาทในการตัดสินใจ ดังนั้นการนำเอาความจำเป็น พื้นฐานมาใช้ จะเป็นสิ่งสรุปการพัฒนาให้เป็นรูปธรรมมากขึ้นและในทำนองเดียวกัน ก็ทำให้ ลักษณะของการพัฒนาคุณภาพชีวิตแจ่มชัดขึ้นอีกด้วย¹

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะ เอื้ออำนวยให้การพัฒนาเป็นไปอย่างราบรื่นสม เจตนา รมย์ก็คือ การศึกษา ทั้งนี้ เพราะการศึกษา เป็นสิ่งที่ผูกพันอยู่กับชีวิตของบุคคลและชาติบ้านเมือง อย่างแน่นแฟ้น จน เป็นที่ยอมรับกันโดยปราศจากข้อโต้แย้งว่า นอกเหนือจากปัจจัย 4 ประการ ซึ่งเคย เป็นพื้นฐานความต้องการของมนุษย์แต่เดิมมา การศึกษาก็ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญประการ ที่ 5 ซึ่งช่วยให้มนุษย์มีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เหมาะสมกับความต้องการ และความ เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา... มิใช่ปล่อยให้ เป็นไปตามธรรมชาติหรือด้วยการ ล่องลอยตามยถากรรม² หรืออาจกล่าวได้ว่า การศึกษาเป็นวิธีทางที่จะทำให้การดำเนิน ชีวิตดีขึ้นกว่า เดิมนั้นเอง³ ด้วยเหตุนี้ในปัจจุบันการศึกษาจึงเป็นระบบงานที่ได้รับการลงทุนและ

¹สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, บันทึกขึ้นคอนการ ดำเนินงานพัฒนาแนวความคิดความจำเป็นพื้นฐานไปปรับใช้ในการพัฒนาด้านสังคมของประเทศ เอกสารหมายเลข คพส.27-11-68 (เอกสารอัดสำเนา, 2527), หน้า 3-18,

²ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา, "การศึกษากับการเปลี่ยนแปลงสังคมไทย," วารสาร ครุศาสตร์ 12 (เมษายน-มิถุนายน 2527) : 1.

³Wilbert B. Brookover, Sociology of Education (New York : American Book Company, 1955), p. 3.

ความคาดหวังอย่างสูงจากประเทศและประชาชนให้ทำหน้าที่ เป็นหลักประกัน โอกาสแห่งความ เป็นไปได้และความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ทั้งในแง่ส่วนตัวบุคคลและในแง่ ความเจริญก้าวหน้าของประเทศโดยส่วนรวม หรืออาจกล่าวได้ว่า การศึกษาทำให้คนไทยมี คุณภาพดีขึ้นและพร้อมที่จะ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต¹ และการที่จะวางแผนและจัดการศึกษาให้ดำเนินไปตามแนวที่พึงประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล สูงสุดตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้นั้น จำ เป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยข้อมูลทางการศึกษาและสังคม ตลอดจนสภาพการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับสร้างสรรค์ อนาคตที่พึงปรารถนา²

ในบทสรุป

เรื่องของการพัฒนาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทุกคน ผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนาประเทศ มิได้จำกัดอยู่เฉพาะในกลุ่มของนักการเมืองและข้าราชการเท่านั้น หากแต่ประชาชนทุกอาชีพ ทุกกลุ่ม ทุกเชื้อชาติ ศาสนา และทุกระดับล้วนมีส่วนช่วยกันและร่วมกันพัฒนาประเทศด้วยทั้งสิ้น ดังคำกล่าวที่ว่า ในสังคมที่มีความเสมอภาค สมาชิกทุกหน่วยย่อมมีสิทธิ์จะพัฒนาความสามารถ สูงสุดของตน เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนปรารถนาภายใต้ขอบเขตของกฎหมายและศีลธรรมอันดีงาม โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในด้าน เชื้อชาติ ศาสนา เพศ หรือฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคม³

¹ สุน อมรวิวัฒน์, "การปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของคนไทย ในทศวรรษหน้า" ใน บทความทางวิชาการเสนอที่ประชุมราชบัณฑิตยสถานกรมศาสนาและการเมือง (เอกสารอัดสำเนา, 2526), หน้า 11.

² ชนิดา รัชพลเมือง, "แนวโน้มการศึกษาในระบบโรงเรียนในช่วงระยะแผน พัฒนาการศึกษาระดับที่ 6 และ 7" ใน เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาเรื่องปัญหาในการ ทำและการนำผลงานวิจัยทางปรัชญาการศึกษาไปใช้ (ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), หน้า 1-2.

³ Halsey, A.H., Education and Social Change, (Paris : UNESCO, 1972), p. 7.

ดังได้กล่าวในตอนต้นแล้วว่า ผลของการพัฒนาในเวลาที่ผ่านมามีได้กระจายไปอย่างทั่วถึง หากได้เกิดขึ้นเฉพาะบางบริเวณและกับประชาชนบางกลุ่มเท่านั้น ดังนั้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ซึ่งเป็นแผนที่มุ่งปรับปรุงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมให้ดีขึ้น จึงได้เน้นถึงสภาพปัญหาและประชากรในด้านต่าง ๆ ว่าเป็นจุดอ่อนที่ต้องรีบแก้ไขโดยเร่งด่วน โดยเฉพาะในเรื่องคุณภาพประชากร ในด้านการมีความรู้ความสามารถ มีสุขภาพอนามัย มีการพัฒนาจิตใจที่เหมาะสม¹ และเพื่อต้องการให้การพัฒนาเป็นไปอย่างทั่วถึง ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับนี้จึงได้มีการกำหนดกลุ่มประชากรเป้าหมาย โดยเฉพาะประชากรที่มีปัญหาที่จำเป็นต้องเร่งบริการเพื่อพัฒนาอย่างรีบด่วน เช่น ประชากรในแหล่งเสื่อมโทรม ประชากรที่อยู่ห่างไกลชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ตลอดจนผู้ลี้ภัยและกลุ่มผู้มีปัญหาอื่น ๆ²

ชาวเลหรือชาวไทยใหม่หรือชาวน้ำ เป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่งซึ่งมีความเป็นอยู่โดยทั่วไปแตกต่างกับประชาชนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงอย่างเห็นได้ชัด เช่น ในด้านการดำรงชีวิต ความเชื่อ ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ชาวเลส่วนมากจะไม่สนใจที่จะปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้นทั้งที่สภาพแวดล้อมในบริเวณใกล้เคียง เอื้ออำนวยให้สามารถพัฒนาได้ ทำให้มาตรฐานการดำรงชีวิตของชาวเลในบางท้องที่ บางตำบลมีสภาพการดำรงชีวิตใกล้เคียงกับชุมชนบุรพกาล³ ดังนั้นถ้ามองเป็นภาพรวมแล้วจะเห็นว่าชาวเลมีสภาพความเป็นอยู่และมาตรฐานในการดำรงชีวิตที่น่าจะต้องปรับปรุงแก้ไขในหลายด้าน เช่น สุขภาพอนามัย การศึกษา การปกครอง การเศรษฐกิจ ตลอดจนสภาพต่าง ๆ ทางสังคม⁴

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, "แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) สรุปเค้าโครงร่างแผนประชากร," (อัดสำเนา), หน้า 2.

² สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529, หน้า 6.

³ ธนา วสนานนท์, "แนวทางในการจัดสวัสดิการให้แก่ชนกลุ่มน้อยในจังหวัดภาคใต้ : จากกรณีศึกษาเรื่องของชาวเลในจังหวัดภูเก็ตและพังงา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2522), หน้า 9.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 10.

ดังนั้นในฐานะที่ชาวเล เป็นชนกลุ่มน้อยในสังคม ที่นับว่าเป็นพลเมืองของประเทศ จึงควรได้รับความสนใจ ให้ความช่วยเหลือปรับปรุงสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ในด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้นกว่าเดิมหรือให้ดีขึ้นจนไม่แตกต่างกันมาก เกินไปกับประชากรในชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง และเพื่อเป็นการสนองนโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพประชากรตามพื้นที่เป้าหมายเป็นหลัก ประกอบกับงานวิจัยทางด้านนี้ยังมีอยู่ไม่มากนัก ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาถึงสภาพความเป็นอยู่และความต้องการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวเล ให้เพื่อความเข้าใจและแสวงหาแนวทางการพัฒนาให้ความช่วยเหลือ เพื่อพัฒนาอย่างเร่งด่วน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของชาวเลในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การเมือง การปกครอง การสาธารณสุข ศาสนาความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณี
2. ศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของชาวเลในเรื่องความจำเป็นพื้นฐานและคุณภาพชีวิต
3. ศึกษาความต้องการของชาวเลในเรื่องการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะชาวเลหรือชาวไทยใหม่ ที่อาศัยอยู่ที่หมู่บ้านชาวเล หมู่ที่ 2 ตำบลราไวย์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต จำนวน 84 ครอบครัว ซึ่งสาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกทำการศึกษาชาวเลที่หมู่บ้านชาวเล หาดราไวย์แห่งนี้ก็เพราะ ที่นี่เป็นชุมชนของชาวเลโดยเฉพาะ และเป็นชุมชนชาวเลที่มีความตื่นตัวในเรื่องการศึกษา ในอัตราที่สูงกว่าชุมชนชาวเลอื่น ๆ¹

¹ วิสิฎฐ ณะยะเฉียว, "สภาพปัจจุบันของชาวเลภูเก็ต" ใน เอกสารสัมมนาทางวิชาการเรื่องประวัติศาสตร์กลาง (เอกสารอัดสำเนา, 2527), หน้า 9.

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ผนวกวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เข้าด้วยกัน โดยดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นดังนี้

1. ประชากรที่ศึกษา
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. การนำเสนอข้อมูล

1. ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ชาวเลที่หมู่บ้านชาวเล หาดราไวย์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต จำนวน 84 ครอบครัว

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 5 ประเภทคือ

2.1 แบบสังเกตสภาพของชุมชน ใช้ศึกษาหรือบันทึกเกี่ยวกับลักษณะที่อยู่อาศัย การดำเนินชีวิตประจำวันในด้าน เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การสาธารณสุข ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและคุณภาพชีวิต

2.2 การบันทึกภาพถ่ายและแผนที่แสดงที่ตั้งของชุมชน

2.3 การใช้เทปบันทึกเสียงขณะทำการสัมภาษณ์ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

2.4 การใช้ลุ่มแปลภาษาพูดของชาวเล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ที่เป็นล่ามคือ นายบุญญา พลรบ และ นางสาว เสรินทร์ ทาดทรายทอง ราษฎรชาวเลวัย 16 และ 28 ปี

2.5 แบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามสำหรับ เป็น เครื่องมือในการเก็บ

รวบรวมข้อมูลที่เป็นเชิงปริมาณ 1 ชุด แบ่งเป็น 10 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สภาพความเป็นอยู่ทางด้านเศรษฐกิจ

ตอนที่ 3 สภาพความเป็นอยู่ทางด้านสังคม

ตอนที่ 4 สภาพความเป็นอยู่ทางด้านศาสนา ความเชื่อและขนบธรรมเนียม

ประเพณี

ตอนที่ 5 สภาพความเป็นอยู่ทางด้านสุขภาพอนามัยและการรักษาพยาบาล

ตอนที่ 6 สภาพความเป็นอยู่ทางการศึกษา

ตอนที่ 7 สภาพความเป็นอยู่ทางการเมืองการปกครอง

ตอนที่ 8 สภาพความเป็นอยู่ทางด้านความจำเป็นพื้นฐานและคุณภาพชีวิต

ตอนที่ 9 ความต้องการที่เกี่ยวกับการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

ตอนที่ 10 ปัญหาที่เกี่ยวกับความเป็นอยู่ การปรับปรุงคุณภาพชีวิตและการ

ศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

ก. ศึกษาจากเอกสาร วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชาวเล สภาพความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิต

ข. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จไปปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขกับอาจารย์ที่ปรึกษาทั้ง 2 ท่าน แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบถึงความเป็นไปได้และความเหมาะสมของคำถาม

ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน คือ .

1. ศาสตราจารย์ ดร.พิทยา สายหู คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. รองศาสตราจารย์ ดร.สายสุรี จุติกุล เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริม

และประสานงานเยาวชนแห่งชาติ

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภางค์ จันทวานิช คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ศรีสันติสุข คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

5. อาจารย์ถวิล นำปัญจพล วิทยาลัยครูภูเก็ต

ค. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจแก้ไขและ เสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิไปปรับปรุงใหม่ แล้วนำไปทดลองใช้ (try out) กับชาวเลที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรที่ทำการศึกษาร่วม 20 คน

ง. หลังจากปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามในขั้นสุดท้ายแล้ว ได้แบบสอบถามที่มีคำถามอยู่ 2 ประเภทคือ คำถามที่กำหนดคำตอบให้ผู้ตอบได้เลือกตอบ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ตอบได้ตอบไปในแนวทางเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการตีความหมายของข้อมูลที่ได้รับ สำหรับคำถามอีกประเภทหนึ่งคือ คำถามปลายเปิด (Open ended) เพื่อให้ผู้ตอบได้ตอบตามเสรี ให้ได้ข้อมูลที่ เป็นความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ของกลุ่มประชากร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อความสมบูรณ์และถูกต้องตามระเบียบวิธีการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นดังนี้

3.1 ติดต่อขออนุญาตและขอความร่วมมือจากผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต โดยการขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2 นำหนังสือขออนุญาตจากจังหวัดไปยังนายอำเภอ เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลในพื้นที่ ในการนี้นายอำเภอให้ความอนุเคราะห์โดยการให้พัฒนาการประจำตำบลราไวย์ หากผู้วิจัยไปพบกำนันและสารวัตรกำนัน พร้อมทั้งติดต่อที่พักในหมู่บ้านให้

3.3 ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ด้วยตนเองเป็นเวลา 5 เดือน (ธันวาคม 2527-เมษายน 2528) โดยมีผู้ช่วยวิจัยทำหน้าที่ช่วยแปลภาษาชาวเลให้อีก 2 คน และในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มบุคคลที่ทำการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 กลุ่มคือ

ก. กลุ่มผู้นำหมู่บ้าน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน พัฒนาการ หมอคำแย หมอผี ฯลฯ กลุ่มบุคคลเหล่านี้จะให้ข้อมูลบางประเภทที่ใกล้เคียงกับข้อเท็จจริง

เช่น จำนวนครัวเรือน การอพยพย้ายถิ่น อัตราการเกิดการตายและชนบธรรม เนียมประเพณี

ข. ประชากรชาวเลในหมู่บ้านจำนวน 84 ครัวเรือน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลโดยตรงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ในด้านต่าง ๆ และความหมาย ความต้องการที่เกี่ยวกับการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งคำตอบของบุคคลเหล่านี้จะช่วยตรวจสอบซึ่งกันและกันจนได้ข้อยุติที่เป็นความเห็นของกลุ่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีการวิจัยดังนี้

4.1 ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการและจากการบันทึกภาพถ่าย ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยการพรรณาตีความข้อมูลประกอบภาพ

4.2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

5. การนำเสนอข้อมูล

5.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำเสนอในรูปแบบการบรรยายและภาพถ่าย

5.2 ข้อมูลเชิงปริมาณ นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สภาพความเป็นอยู่ หมายถึง สภาพการดำรงชีวิตของประชากรและระดับการพัฒนาตามสภาพที่เป็นอยู่โดยธรรมชาติ และตามสภาพที่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ และเอกชนในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง การศึกษา การสาธารณสุข ชนบธรรม เนียมประเพณีและวัฒนธรรม

ความจำเป็นพื้นฐาน หมายถึง ความจำเป็นพื้นฐานของคนไทยในเป้าหมายปี 2529 ซึ่งกำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

คุณภาพชีวิต หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ของบุคคลในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม
ความคิดและจิตใจ¹ ซึ่งวัดโดยการใช้ความจำเป็นพื้นฐาน เป็น เกณฑ์

การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง กระบวนการศึกษาทั้งแบบการศึกษา
แบบธรรมดาศิวลย (In-formal Education) การศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non-formal
Education) และการศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education) ที่ทำให้เกิด
การเรียนรู้และสามารถนำความรู้เหล่านั้นไปปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น

ชาวเล หมายถึง ชนกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่งที่อาศัยและทำมาหากินอยู่ที่ริมฝั่งทะเลด้าน
ตะวันตกของประเทศไทย มีขนบธรรมเนียมประเพณีและลักษณะการดำรงชีวิตแตกต่างไปจาก
ชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง² ในการวิจัยครั้งนี้ ชาวเลหมายถึง ชาวเลหรือชาวไทยใหม่ ที่หาด
ราไวย์ อำเภอมะนัง จังหวัดภูเก็ต

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ในการศึกษาครั้งนี้ถือว่าภูมิหลังทาง เศรษฐกิจและสังคมของประชากรไม่
แตกต่างกัน
2. สภาพทางร่างกายและสภาพทางจิตใจของประชากรขณะถูกสัง เกตและถูก
สัมภาษณ์อยู่ในสภาพปกติเหมือน ๆ กัน
3. การสังเกตและการสัมภาษณ์ประชากรในวัน เวลาที่ต่างกันไม่มีความแตกต่างกัน
4. ถือว่าคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นคำตอบที่เป็นจริงและ เชื่อถือได้

¹นิพนธ์ คันทะเสวี, "คุณภาพชีวิต" ใน รายงานการสัมมนาระดับชาติในเรื่องภาวะ
สังคมไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2525) หน้า 231.

²ประเทือง เครือทองส์, ชาวน้ำ ชาวทะเล ในเมืองไทย (กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์บรรณกิจ เทรดดิ้ง, 2519) หน้า 1-3.

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ได้ข้อมูลที่สามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาชาวเล ณ หมู่บ้านชาวเลหาดราไวย์ ตำบลราไวย์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต และชาวเลในแหล่งอื่น ๆ ในเรื่องต่อไปนี

1.1 การปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่และระดับการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง การศึกษา การสาธารณสุข ขนบธรรมเนียมประเพณี

1.2 การแก้ปัญหาและการดำเนินการเพื่อสนองความต้องการในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวเล

2. ได้ข้อมูลและเอกสารซึ่งเป็นแนวทางในการศึกษาสำหรับผู้ที่จะศึกษาค้นคว้าต่อไป



ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย